

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 284/15

KLAGER: Per Kristian Eide
ADRESSE: p.k.eide@medisin.uio.no
PUBLIKASJON: TV 2
PUBLISERINGSDATO: 02.02.2015
STOFFOMRÅDE: Forskning/medisin
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Kontroll av opplysninger, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 22.09.2015
BEHANDLET I PFU: 18.02.2016
BEHANDLINGSTID: 146 dager
KLAGEGRUPPE: Lege
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVP.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

TV 2 omtalte **mandag 2. februar 2015** konklusjonen i Helsetilsynets granskingsrapport om et hjerneforskningsprosjekt ved Oslo universitetssykehus. TV 2s dekning av forskningen har tidligere vært gjenstand for en omfattende behandling i Pressens Faglige Utvalg (sak 141/13) og en forenklet behandling (sak 199/15). Omtalen denne gang dreide seg om rapporten «Avgjørelse i tilsynsak – brudd på helseforskningsloven». Tilsynet fant at sykehuset hadde begått to lovbrudd knyttet til informasjon til pasientene og manglende rapportering. Forskningen var imidlertid forsvarlig.

Klagen omfatter i utgangspunktet to nyhetsinnslag og en nettartikkel. Klagen mot nettartikkelen er senere frafalt. En studiodebatt påfølgende morgen, tirsdag 3. februar, er ikke omfattet av klagen.

Utskrift av TV-innslagene er vedlagt.

KLAGEN:

Klager er den omtalte, men denne gang ikke navngitte, legen/forskeren. I en omfattende og detaljert klage anfører han brudd på flere punkter i Vær Varsom-plakaten. Det gjelder blant annet feil fakta, plakaten punkt 3.2, manglende mulighet til, eller unnlattelse av å bringe, samtidig imøtegåelse, punkt 4.14 og identifisering, punkt 4.7.

Klageren har anført fjorten klagepunkter i en oversiktlig form i innledningen til klagen. Tallmessig dreier det seg om utelatelse av imøtegåelse redaksjonen satt på, samt manglende tilbud om imøtegåelse. I tillegg er det anført mangelfull framstilling av Helsetilsynets konklusjon.

Sekretariatet innstilte på forenklet saksbehandling, i tråd med følgende innstilling:

«Klagen gjelder et forskningsprosjekt ved Oslo universitetssykehus som ble stanset fordi minst to pasienter hadde fått alvorlige hjerneskader (hjerneblødning) i forbindelse med forskningsprosjektet. Da TV 2 startet å omtale saken, i desember 2012, var prosjektet allerede stanset og granskningen hadde startet.

Den aktuelle klagen gjelder TV 2s omtale i februar 2015 av Helsetilsynets konklusjoner i rapporten «Avgjørelse i tilsynssak – brudd på helseforskningsloven». Slik utvalget ser det, var TV 2s omtale presseetisk akseptabel. Tilsynet fant at sykehuset hadde begått to lovbrudd i forbindelse med prosjektet.

Klager er legen som hadde ansvaret for forskningen. Tilsynet slår fast, og det er gjengitt i de påklagede innslagene, at forskningen var forsvarlig, men at pasientene ikke var godt nok informert om risikoen ved deltagelse og at den manglende rapporteringen av skadene innebar en overtredelse av Helseforskningsloven.

Den foreliggende klagen er omfattende og svært detaljert. Gjennomgående mener klageren at hans samtidige imøtegåelse ikke var tilstrekkelig, og at Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 er brutt gjentatte ganger. Utvalget må slå fast at Helsetilsynet retter sin kritikk mot sykehuset, og at sykehusets øverste leder også har fått mulighet til, og benytter seg av, samtidig imøtegåelse. Også klager er gitt slik mulighet, men mener altså at TV 2 ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til hans anførsler. Etter utvalgets syn er klagerens imøtegåelser, også presentert som tekstblokker på TV-skjermen, tilstrekkelig til å ivareta hans rett til imøtegåelse, sett i lys av innholdet i de påklagede innslagene.

Utvalget mener at TV 2, både på TV og på nett, har ivaretatt sin informasjonsoppgave overfor sine seere/lesere om Helsetilsynets konklusjon, på en korrekt måte, og har opptrådt på en presseetisk forsvarlig måte overfor klager. I og med at TV 2 i sin tid brakte mye omtale om forskningsprosjektet, er det forståelig at klageren ønsker en tydeligere synliggjøring av at forskningen som sådan var akseptabel. Men utvalget må slå fast at dette faktisk er opplyst, og at kritikken fra tilsynet er rettet mot sykehuset. Klageren ba om ikke å bli navngitt i de påklagede innslagene, en anmodning TV 2 etterkom.

Utvalget konkluderer med at TV 2 ikke har brutt god presseskikk.»

Utvalget besluttet i møte 24.11.2015 å ta saken til full behandling. Sekretariatet tilskrev derfor TV 2 med anmodning om tilsvaer.

TILSVARSRUNDEN:

TV 2 avviser klagen. Det anføres fra tv-kanalens side at utvalget må fokusere på hva som faktisk ble publisert, «og ikke de omfattende utlegninger knyttet til oppstykkede deler av det

publiserte». Det vises til at klagen gjelder to relativt korte innslag i alminnelige nyhetssendinger, på henholdsvis 2.20 og 2.05, og at innhold og form, og presseetisk prøving, må farges av dette.

Det bemerkes videre fra TV 2s side at klagen gjelder innslag publisert 2. februar 2015, men at klageren først henvendte seg til PFU seks måneder senere med anmodning om at sekretariatet skulle be TV 2 utlevere materialet, slik at klager kunne se hva han skulle klage inn. Det bemerkes fra TV 2s side at det ikke synes som om klager har vært særlig krenket eller har hatt noen fornuftig grunn til å innlevere en fullverdig klage i rimelig tid etter publiseringen.

I tilsvaret har TV 2 gjengitt kommunikasjonen mellom OUS, klageren og redaksjonen i forkant av de påklagede publiseringene. Det gis uttrykk for at redaksjonen – i tråd med god presseskikk – har gjengitt uttalelsen fra Helsetilsynet på en dekkende måte og innenfor de rammer formatet setter. Det understrekes at klagerens navn, etter hans eget ønske, ikke er gjengitt i det påklagede materialet og man kan heller ikke se at TV 2, ved å rapportere om Helsetilsynets funn og konklusjoner, retter sterke beskyldninger mot klageren som gir ham en automatisk imøtegåelsesrett. «Her er det rapportering av et offentlig organs funn etter en omfattende og kontradiktorisk behandling som refereres.»

TV 2 kan ikke se at det i det påklagede materialet hevdes at pasienter døde på grunn av forskningen, men at man ikke må miste av syne at OUS/klageren gjorde en serie inngrep og at disse inngrepene i to tilfeller utløste hjerneblødning. «De ble påført en ekstra risiko ved å si ja til biopsien. (...) Konklusjonen er at denne kombinerte prosedyren påførte pasientene en hjerneblødning.»

TV 2 avviser også klagerens anførsel om at man har gjort et utvalg av opplysninger som ikke er til klagerens fordel. «Ankepunktet om at TV 2 i de relativt korte nyhetsinnslagene, ikke tok inn at Eide var «glad for at Helsetilsynet har konkludert med at det er umulig å si «sikkert» om det var forskningen (altså biopsien etter opprinnelig metode – TV 2s anmerkning) som forårsaket hjerneblødning hos tre pasienter (!) kan ikke klager høres med.» Det anføres også at TV 2 oppfatter at klageren forsøker å få til en «omkamp» på temaer som ble berørt i tidligere klager, noe tv-kanalen mener det ikke er grunnlag for.

Klageren frafaller i sitt tilsvare klagen mot nettversjonen og reduserer samtidig klagen til kun å omfatte det han regner som de klareste presseetiske bruddene:

«TV 2 fremstiller det som om min forskning påførte to pasienter hjerneblødning, og tok ikke med min imøtegåelse. Samtidig utelot TV 2 at pasientene var gjennom en planlagt og nødvendig hjerneoperasjon og at Helsetilsynet konkluderte at denne kunne ha forårsaket hjerneblødningene.»

Klageren anfører at PFUs sekretariat synes å ha misforstått klagen da den ble forelagt PFU som forenklet. Han understreker at han ikke har klaget på at TV 2 ikke synliggjorde at Helsetilsynet fastslo at forskningen var forsvarlig og at feilaktig premiss dermed var lagt til grunn. Han presiserer at det han klager på er at TV 2 fremstiller det som om forskningen førte til hjerneblødninger, unnlot å ta med min imøtegåelse, utelot at samtlige pasienter også var igjennom en nødvendig og planlagt hjerneoperasjon med risiko for hjerneblødning, og utelot at Helsetilsynet konkluderte at det er umulig å si om det var forskning eller hjernestrykkmåling som var årsaken.

TV 2 har forståelse for at klager har valgt å begrense klagen, men understreker behovet for at PFU ser publiseringene i sammenheng.

Det vises i tilsvaret til klagers anførsel om årsakssammenhengen – kjernen i saken, til at de to pasientene «som var med»/«etter å ha deltatt i» fikk hjerneblødning er en helt dekkende gjengivelse.

TV 2 gjentar også at det er OUS som kritiseres i Helsetilsynets rapport, men sykehuset har ikke klaget TV 2s omtale inn for PFU.

(Helsetilsynets rapport er vedlagt.)

